

Jitka Melkusová: ČINOHRA NEUES DEUTSCHES THEATER A
KLEINE BÜHNE V DOBĚ PŮSOBENÍ ŘEDITELE dr. PAULA
EGERA (1932 – 1938)

Nestává se mi v posledních letech často, abych školil práci tak poctivě, gruntovně založenou, námětově i časově přesně vymezenou, oč v tomto směru zúženější, o to víc prohloubenější; práci, postavenou na solidním, minuciálně podrobném materiálovém výzkumu. Je to svým charakterem dnes už vzácný typ výzkumu základního, nikoli – jako tolik jiných – „aplikovaného“, ať už na tu či onu módní tematiku či doktrínu. Z práce Jitky Melkusové jsem se v mnoha směrech sám víc dovídal, než bych byl mohl její poznání něčím relevantním obohatit.

Éra ředitele Paula Egera nebyla dosud v české literatuře takto důkladně a zevrubně probrána a analyzována hned z několika úhlů. Nejprve je to úhel historický - statisticky výmluvné úvodní kapitoly (I – III), užitečné pro další výklad už kvůli kontextu, do něhož Egerova éra vstupuje (cenné je zejména vymezení základního rozdílu ve společenském postavení umělecky významné, leč přece jen provinciální scény oproti svrchovanému centrálnímu postavení reprezentativního Národnímu divadla českého). Pak je to základní zamyšlení nad souborem a repertoárem (kapitoly IV a V), mj. i vzhledem k reprízovosti a tím i k míře nejen umělecké, ale i divácké, tj. společenské a politické relevance tvorby této scény. Následují tři mimořádně cenné kapitoly „bočně“ průřezové – pohled na repertoár z hlediska her česky píšících autorů (kap. VI), z hlediska shakespearovské (VII) a schillerovské (VIII) dramaturgie. Konečně Německého (rozuměj demokraticky orientovaného) divadla v Praze a jeho znovuotevření za Protektorátu (kap. IX.). Samozřejmostí, vedle jiných náležitostí diplomové práce, jsou i faktograficky bohaté Přílohy 1 – 7. Nejen z nich vyplývají mnohá překvapivá zjištění - například to, že počet repríz i ohlas inscenací zdaleka neodpovídá přímé úměře „lehký, komerční repertoár“ (operety, revue atd.) rovná se větší úspěch. Nejúspěšnější českou hrou je například rozhodně

nikoli úniková, naopak mravně i společensko-kriticky závažná hra Viléma Wenera Lidé na kře (31 repríz), relativně hojně reprízované – oproti mnohým prvoplánově zábavným opusům - byly i kusy Shakespearovy a Schillerovy, ba dvoudílný Goethův Faust (1936) se dočkal více repríz, než před osmi lety obdobný Hilarův pokus na ND atd. Podobných nesamozřejmých zjištění a objevů obsahuje práce přirozeně víc, snažil jsem se ji jen přimět k tomu, aby upustila od jistého sklonu „pouhého“ pečlivého kronikářství a vpustila do svého líčení i víc vlastních kritických soudů, vyhledávání kontextů a syntetizujících závěrů.

Základní problémy, které jsem s autorkou v průběhu práce řešil, byly ovšem problémy nikoli heuristické, ale stylistické, popřípadě gramatické. Také překlepů a nepozorností bylo v jednotlivých fázích práce mnohem víc, než bývá obvyklé. Ne vždy jsem byl při jejich vychytávání úspěšný, ve výsledné podobě například opakovaně straší chybně uvedené, dokonce i v nadpisu kapitoly se opakující 19. století, namísto století 20. – takže na str. 4 to vypadá málem jako ve známém dialogu V+W: devět set = 9. století, deset set = 10. století. Jinde, jako např. na s.65 vypadlo ve větě „Úspěšnost inscenace nelze...“ sloveso „hodnotit“, atd. Dále jsem si například v závěrečných soupisech nestačil všimnout jména dramatika Roberta Neunera (*Das Lebensländliche Kind*, 1934 – u nás hráno v DVB jako *Když kocour není doma* 1943), jinak bych diplomantku určitě upozornil, že se jedná o pseudonym v Německu zakázaného Ericha Kästnera. Přes tyto drobné nedostatky považuji práci pro českou teatrologii za mimořádně přínosnou a doporučuji ji k obhajobě.

Doc.PhDr. Vladimír Just CSc.

